

**RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE.**

**A R R E S T**

**nr. 72.635 van 23 maart 1998  
in de zaak A. 47.842/IX-323.**

In zake : André DEPUYDT,  
die woonplaats kiest bij  
Advocaat B. HUMBLET,  
kantoor houdende te BRUSSEL,  
Camille Lemonnierstraat 68

tegen :

de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de  
Minister van Justitie,  
die woonplaats kiest bij  
Advocaten M. GEYSKENS en M. BOES,  
kantoor houdende te BERINGEN,  
Scheigoorstraat 5.

tussenkommende partij :

Eduard VAN DER VEKEN,  
die woonplaats kiest bij  
Advocaat J.M. van HILLE,  
kantoor houdende te GENT,  
Groot-Brittanniëlaan 77.

-----  
**D E R A A D V A N S T A T E , I X e K A M E R ,**

Gezien het verzoekschrift dat op 3 augustus 1992 namens Notaris André DEPUYDT ingediend werd door zijn raadsman B. HUMBLET, advocaat te Brussel, om de vernietiging te vorderen van het koninklijk besluit van 26 mei 1992 waarbij Eduard VAN DER VEKEN tot notaris wordt benoemd ter standplaats Kruibeke, koninklijk besluit dat bij uittreksel gepubliceerd werd in het Belgisch Staatsblad van 4 juni 1992;

Gezien het verzoekschrift tot tussenkomst van 15 januari 1993;

Gelet op de beschikking van 1 februari 1993 die de tussenkomst van Eduard VAN DER VEKEN toelaat;

Gezien de regelmatig gewisselde memories van antwoord en van wederantwoord;

Gezien de memorie van de tussenkomende partij;

Gezien het verslag opgemaakt door Eerste Auditeur P. DE WOLF;

Gelet op de beschikking van 7 november 1995 die de neerlegging ter griffie van het verslag en van het dossier gelast;

Gelet op de kennisgeving van het verslag aan partijen en gezien de regelmatig gewisselde laatste memories;

Gelet op de beschikking van 13 oktober 1997 waarbij de terechtzitting bepaald wordt op 17 november 1997;

Gehoord het verslag van de Eerste Voorzitter van de Raad van State G. BAETEMAN;

Gehoord de opmerkingen van Advocaat B. HUMBLET, die verschijnt voor verzoeker, van Advocaat W. MERTENS die, loco Advocaat M. BOES verschijnt voor de verwerende partij, en van Advocaat N. FRANCOIS die, loco Advocaat J.-M. VAN HILLE verschijnt voor de tussenkomende partij;

Gehoord het andersluidend advies van Eerste Auditeur-afdelingshoofd P. DE WOLF;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

1. Over de gegevens van de zaak.

1.1. Verzoeker werd bij koninklijk besluit van 24 december 1986 tot notaris benoemd met standplaats Kruibeke. In de fusiegemeente Kruibeke zijn sinds 1963 nog twee andere kantoren gevestigd, dat van Notaris Patrick PIEN en dat van Notaris Marina VAN DER MIJNSBRUGGE.

1.2. Bij koninklijk besluit van 14 januari 1992 wordt aan notaris Marina VAN DER MIJNSBRUGGE ontslag verleend uit haar ambt van notaris met standplaats Kruibeke.

1.3. Bij brief van 14 januari 1992 wordt door de Koninklijke Federatie van Belgische Notarissen aan de personen die zich kandidaat gesteld hadden voor een notariskantoor meegedeeld dat het kantoor van Notaris Marina VAN DER MIJNSBRUGGE, notaris te Kruibeke, vacant wordt.

1.4. Sinds oktober 1991 ijvert verzoeker voor de afschaffing van de notariële standplaats van inmiddels Ere-notaris Marina VAN DER MIJNSBRUGGE.

1.5. Bij brief van 25 oktober 1991 dringen verzoeker en de andere te Kruibeke gevestigde Notaris Patrick PIEN, bij de voorzitter van de Tucht kamer der Notarissen van het gerechtelijk arrondissement Dendermonde er op aan om de standplaats over te brengen naar een andere gemeente binnen het arrondissement.

1.6. In een brief van 25 november 1991 deelt de voorzitter van de Kamer van Notarissen van het arrondissement Dendermonde aan verzoeker en aan Notaris Patrick PIEN mee dat de Kamer na onderzoek tot het besluit is gekomen dat "onmogelijk" kan worden ingegaan op die vraag omdat "de overplaatsing van een kantoor slechts

kan gevraagd worden door een titularis en niet door andere titularissen". Tevens wordt er op gewezen dat bij de aanvraag tot overplaatsing in de eerste plaats dient te worden nagegaan "of hiermee het belang van het cliënteel wordt gediend en niet zozeer dat van de notaris in kwestie".

1.7. Bij brief van 6 februari 1992 vraagt verzoeker aan de Kamer van Notarissen van het arrondissement Dendermonde de vacante standplaats te Kruibeke af te schaffen. In die brief van 6 februari 1992 wordt onder meer het volgende gesteld :

"Voor de goede orde zet ik U nogmaals de feitelijke situatie uiteen :

- Eind 1991 telde het arrondissement Dendermonde 577.467 inwoners en waren er 68 notariskantoren in gevestigd. Dit komt neer op een gemiddelde in het arrondissement van één notaris voor  $\pm$  8.492 inwoners, terwijl er in de fusiegemeente Kruibeke drie notarissen waren voor 14.474 inwoners, hetzij één notaris voor 4.824 inwoners of slechts 56,8 % van het gemiddelde in de rest van het arrondissement.

Daarbij komt dat het aantal inwoners in Kruibeke nog voortdurend afneemt (cfr. krantenknipsel van 25.09.91, dat ik U bij mijn brief van 25.10.91 overmaakte).

Anderzijds dient opgemerkt te worden dat er gemeenten zijn met één notaris per 16.000 inwoners en meer, zoals Erpe-Mere (18.781), Lebbeke (16.639), Denderleeuw (16.592) en Sint-Gillis-Waas (16.287).

- De fusiegemeente Kruibeke is gelegen aan de grens van het gerechtelijk arrondissement Dendermonde. Deze geografische ligging brengt met zich mee dat de bevolking aan de oosterkant weinig potentieel cliënteel oplevert, gezien de notarissen krachtens artikel 5 van de organieke wet op het notarisambt slechts bevoegd zijn binnen het gerechtelijk arrondissement waarin hun standplaats gelegen is.

Het is bovendien een gemeente met een landelijk karakter : er is weinig handel en nijverheid. De geringe economische activiteiten in de regio heeft uiteraard ook zijn weerslag op het aantal akten dat er door de gevestigde notarissen verleden wordt en de omvang door registratierechten (die determinerend zijn voor de beoordeling van het rendement van een notariskantoor).

Van de vakatie van de standplaats Kruibeke zou thans gebruik moeten gemaakt worden om deze, overeenkomstig de artikelen 31 en 32 van de organieke wet op het notarisambt, af te schaffen, en dit teneinde de

onevenwichtige verdeling van de notariële kantoren binnen het gerechtelijk arrondissement en de huidige wanverhouding inzake hun redement, bij te sturen, wat zowel het belang van het publiek, als dat van het notariaat ten goede zal komen.

Eind 1991 telde het gerechtelijk arrondissement Dendermonde 577.467 inwoners, zodat in casu (het) voorschrift van het eerste lid van artikel 31 van de organieke wet op het notarisambt van toepassing is, dat voorziet dat het getal en de spreiding van de notariskantoren, evenals de standplaatsen, door de Koning derwijze bepaald worden dat er niet meer dan één notaris is per 9.000 inwoners in de gerechtelijke arrondissementen met meer dan 250.000 inwoners.

Concreet houdt dit in dat het wettelijk maximum notarissen en standplaatsen in ons arrondissement 64 bedraagt. Momenteel zijn er echter 68 notarissen en standplaatsen, wat een overtal van 4 betekent.

Overeenkomstig het tweede lid van artikel 31 van voormelde wet dient, nu een plaats opengevallen is in het arrondissement ingevolge het ontslag van Notaris Marina VAN DER MIJNSBRUGGE, het aantal plaatsen verminderd te worden.

Dit kan concreet gebeuren door de afschaffing van de kwestieuze standplaats te Kruibeke.

Gezien Notaris PIEN en ikzelf bereid zijn aan Notaris Marina VAN DER MIJNSBRUGGE een vergoeding van 3.100.000 F. te betalen, zijnde de waarde waarop haar kantoor werd geëvalueerd, zal zij geen enkel verlies lijden bij de afschaffing van de kwestieuze standplaats.

Indien in tegenstrijd met de wettelijke voorschriften ter zake toch besloten zou worden om het aantal notarissen en standplaatsen in ons arrondissement op 68 te behouden, zou er minstens dienen overgegaan te worden tot de overbrenging van de vakante standplaats, overeenkomstig de ratio legis van artikel 31 van de organieke wet op het notarisambt.

De ratio legis van de wettelijke beperkingen, vervat in het eerste lid van artikel 31, is enerzijds de bewerkstelling van een goede spreiding der notariskantoren door een voldoende, maar niet excessief aantal notarissen ter beschikking te stellen van het publiek, en anderzijds het verzekeren van de economische leefbaarheid van het kantoor (Rép. Not., t. XI, Livre V, Organisation et déontologie du notariat, p. 175; R. DE VALKENEER, Précis du notariat, Bruxelles, 1988, p. 47; C.J.N. RUTGEERTS en A. AMIAUD, Notaire sur la loi du 25 Ventôse, XI, t. III, articles 31 à 68, p. 1204).

Overigens blijkt uit het gebruik van specifieke termen 'spreiding' in de aanhef van artikel 31 van voormelde wet, dat de wetgever inzake de organisatie van het notarisambt niet alleen numerieke beperkingen van het aantal notarissen op het oog had, maar

evenzeer de geografische spreiding van notariskantoren in functie van de bevolkingsdichtheid.

Ten onrechte werpt U in casu op dat voor de overplaatsing van het kantoor de instemming nodig is van de titularis. Ik vestig er Uw aandacht op dat deze principiële regeling (die afgeleid wordt uit de combinatie van de principes vervat in de artikelen 2, 4 en 45 O.W.) slechts geldt ten aanzien van een notaris in functie, wiens standplaats verlegd wordt (cfr. beschouwingen bij het arrest LAGA van de Raad van State dd. 25.07.68, T. Not.1969, p. 5-6). Dit is dus niet het geval in casu.

De overbrenging van een standplaats van één lokaliteit naar een andere is wettelijk niet geregeld (wat zeker een hiaat is). In dit kader acht ik het nuttig U afschrift over te maken van het samenvattend verslag dat Notaris DEMBLON op 14 oktober 1989 opmaakte in opdracht van de studiegcommissie van de Koninklijke Federatie der Belgische Notarissen.

Bij het onderzoek naar de noodzakelijkheid-opportuniteit van de overbrenging van een standplaats, dienen dus twee criteria in acht genomen te worden, in bijzonderheid de behoeften van de rechtsonderhorigen enerzijds en het eerbaar bestaan van de (te benoemen) notaris anderzijds.

Zelfs in de hypothese dat daarbij prioriteit wordt gegeven aan het eerste criterium, zoals U doet blijken de bewoordingen van Uw brief dd. 25 november 1991, meen ik dat een objectief onderzoek van dit dossier noodzakelijkerwijze tot het besluit dient te leiden dat zich in casu minstens een overplaatsing van de standplaats Kruibeke opdringt.

1° Criterium van de behoeften der rechtsonderhorigen :

Het is in casu duidelijk dat in bepaalde regio's van ons gerechtelijk arrondissement de vrije keuze van het publiek in de praktijk niet gewaarborgd is doordat er zich geen of onvoldoende notarissen op een redelijke afstand bevinden;

In een landelijke gemeente als Kruibeke, waar zich geen vredegerecht, registratiekantoor, belastingskantoor, kadasterkantoor, etc., bevindt, ligt de behoefte aan notariskantoren lager dan in steden als St Niklaas, Dendermonde, Aalst, Lokeren en andere.

Dergelijke kleine notariskantoren als deze in de gemeente Kruibeke kunnen niet dezelfde competentie, efficiëntie en snelheid bieden als de grotere kantoren.

2° Het criterium van het 'eerbaar bestaan' :

Het kantoor van notaris VAN DER MIJNSBRUGGE, waar in 1991 slechts 120 akten werden verleden, kan onmogelijk het 'eerbaar bestaan' van een notaris garanderen. Desbetreffende wijs ik er nogmaals op dat dit voor notaris VAN DER MIJNSBRUGGE zelf geen onoverkomelijk probleem was, gezien haar echtgenoot

ook werkte, wat niet noodzakelijk het geval zal zijn bij haar opvolger.

Het kantoor van notaris Marina VAN DER MIJNSBRUGGE heeft een onvoldoende potentieel cliënteel om de leefbaarheid van een notariskantoor en ipso facto de eerlijke uitoefening van het ambt te verzekeren.

Indien men dus in casu beide criteria toepast, dient men redelijkerwijze te besluiten tot de opheffing van de standplaats minstens tot de overbrenging ervan naar een plaats waar het aantal inwoners per notaris hoger is dan 9.000".

1.8. Een fotokopie van de bovenvermelde brief wordt door verzoeker overgemaakt aan de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg, aan de Procureur des Konings te Dendermonde en aan de Minister van Justitie bij brieven van 19 februari 1992.

1.9. Officieel telde het gerechtelijk arrondissement Dendermonde in 1992 560.778 inwoners. Er waren 68 notariskantoren gevestigd hetzij een gemiddelde voor het arrondissement van 8247 inwoners per notaris.

1.10. In een bijlage van voornoemde brief wordt dan de spreiding over het arrondissement per gemeente gegeven, waaruit blijkt dat Kruibeke met drie notarissen voor 14.474 inwoners het kleinste aantal inwoners per notariskantoor heeft (4.824).

1.11. Bij brief van 17 december 1991 deelt de Kamer van Notarissen van het arrondissement Dendermonde aan de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Dendermonde mede :

"In antwoord op uw geëerd schrijven van 16 dezer kan ik U bevestigen dat de Kamer van oordeel is - rekening houdend met de expansie van de gemeente Kruibeke en met de rechtsbedeling in die regio - (dat) er geen enkele reden is tot afschaffing van het kantoor van notaris Marina VAN DER MIJNSBRUGGE te Kruibeke".

1.12. In een brief van 20 december 1991 schrijft de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Dendermonde aan de Eerste Voorzitter van het Hof van Beroep te Gent :

"Gevolg gevend aan uw verzoek tot advies omtrent de noodzakelijkheid nog een notaris te benoemen ter standplaats Kruibeke, heb ik de eer U het volgende mede te delen :

Volgens de Kamer van Notarissen van het arrondissement Dendermonde, daaromtrent gevraagd, is er geen enkele reden tot afschaffing van het kantoor van notaris Marina VAN DER MIJNSBRUGGE te Kruibeke, rekening houdend met de expansie van de gemeente Kruibeke en met de rechtsbedeling in die regio. (zie het hierbijgevoegd schrijven van gezegde Kamer dd. 17 december 1991).

Ik kan me hierbij aansluiten, tevens erop wijzend dat de plaatselijke notaris doorgaans ook terecht vertrouwen inboezemt aan de lokale bevolking, die geconfronteerd met juridische moeilijkheden of problemen quasi in haar onmiddellijke omgeving beroep kan doen op een notaris, vertrouwd met de streek en de er bestaande familiale levensstijl en zakenwereld.

Het belang van kwestieuze studie voor Kruibeke (en omgeving) mag blijken uit een kort overzicht van de staat der verleden akten gedurende de jaren 1982 tot en met 1990 : 122 in 1982, 117 in 1983, 112 in 1984, 97 in 1985, 124 in 1986, 130 in 1987, 132 in 1988, 109 in 1989, en 154 in 1990.

Op deze gronden ben ik van oordeel dat het behoud van de bestaande standplaats Kruibeke zich opdringt".

1.13. Die adviezen van de Kamer der Notarissen en van de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg worden bij brief van 26 december 1991 overgemaakt aan de Minister van Justitie.

1.14. De Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Gent sluit zich in een brief van 2 januari 1992 aan de Minister van Justitie aan bij het bovenvermelde advies van de Kamer van Notarissen.

1.15. In een brief van 11 maart 1992 wordt door de Kamer der Notarissen aan verzoeker medegedeeld dat de Kamer op 17 december 1991 aan de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg heeft laten weten dat er

geen reden was tot afschaffing van de standplaats Kruibeke en dat de Kamer op 26 februari 1992 beslist heeft "dit advies te bevestigen".

1.16. De Procureur des Konings te Dendermonde schrijft in een brief van 30 maart 1992 aan de Procureur-generaal te Gent :

"Op heden, 30 maart 1992, ontvangt mijn ambt een brief van de heer André DEPUYDT, eveneens notaris te Kruibeke-Rupelmonde, gedateerd op 19 februari 1992, (de brief werd niet over de post verstuurd maar afgegeven op de rechtbank) waarin hij de noodzakelijkheid van de afschaffing van hogergenoemd kantoor bepleit. Zoals het Uw Hoog Ambt ter kennis is werden reeds tientallen adviezen verstrekt omtrent de kandidaturen voor deze notarisstudie.

Mijn ambt heeft zich telefonisch in verbinding gesteld met de heer Voorzitter van de Kamer der Notarissen en deze is van mening, ook rekening houdend met de opmerkingen van de heer notaris DE PUYDT, zijn eerder uitgebracht advies te moeten behouden.

Tevens wenst mijn ambt ook te verwijzen naar zijn toezending van 17 maart 1991, ref. D.48/5.2.5, houdende de staat der akten verleden vóór de notarissen van het arrondissement Dendermonde gedurende het jaar 1991. Hier blijkt afdoende dat de heer notaris DE PUYDT en zijn door hem geciteerde ambtgenoot, de heer notaris PIEN Patrick, ook kantoor houdend te Kruibeke, zich bezwaarlijk kunnen beklagen over een tekort aan ambtsverrichtingen".

1.17. Een afschrift van die brief met bijlagen wordt door de Procureur-generaal bij brief van 6 april 1992 overgemaakt aan de Minister van Justitie.

1.18. Verzoeker heeft samen met zijn raadsman op 25 mei 1992 een onderhoud met de kabinetschef van de Minister van Justitie en in een brief van 29 mei 1992 pleit hij nogmaals voor de opheffing minstens de overbrenging van de vacante standplaats naar een gemeente waar het aantal inwoners per notaris hoger is dan 9000.

1.19. Een aantal kandidaten, waaronder de tussenkomende partij bij brief van 14 februari 1992, melden

zich voor een benoeming tot notaris met standplaats Kruibeke.

1.20. Na gunstige adviezen van de Kamer van Notarissen van het arrondissement Dendermonde, van de Procureur des Konings te Dendermonde, van de Procureur-generaal te Gent, van de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Dendermonde en van de Eerste Voorzitter van het Hof van Beroep te Gent, wordt de tussenkomen-de partij bij koninklijk besluit van 26 mei 1992 tot notaris benoemd met standplaats Kruibeke. Dit koninklijk besluit wordt bij uittreksel bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 4 juni 1992.

1.21. In een brief van 4 juni 1992 schrijft de adjunct-kabinetschef van de Minister van Justitie aan de raadsman van verzoeker :

"In antwoord op uw brief van 29 mei 1992 betreffende voormelde aangelegenheid heb ik de eer U mede te delen dat, na hernieuwd onderzoek van het dossier, werd beslist tot de instandhouding van het notariaat te Kruibeke. De heer E. VAN DER VEKEN werd bij koninklijk besluit van 26 mei 1992 benoemd tot notaris aldaar.

Overeenkomstig de procedure terzake wordt bij iedere vacature van een notariaat een onderzoek verricht over de instandhouding van het vrijgekomen notariaat. Terzake werd in voormelde aangelegenheid op 2 december 1991 het advies gevraagd aan de bevoegde instanties over de studie van Meester VAN DER MIJNSBRUGGE.

Bij het onderzoek werd eveneens rekening gehouden met de argumentatie van notaris DEPUYDT (dd. 19 februari 1991) overhandigd op 30 maart 1992 aan de Procureur des Konings, en waarover deze laatste eveneens heeft geadviseerd.

Ten gronde wens ik erop te wijzen dat het aantal standplaatsen wordt bepaald per Gerechtelijk arrondissement en dat een vergelijking per gemeente alleen geen determinerend element kan zijn.

Standplaatsen kunnen alleen maar worden afgeschaft op eensluidend advies van de tuchtkamer en de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg. In casu is er unaniem advies tot behoud van de studie.

Standplaatsen kunnen alleen maar worden verplaatst met akkoord van betrokkene. Bijgevolg behoort het evenmin aan een notaris de overplaatsing van een

standplaats van een ander notariaat dan het zijne te vragen. Wanneer men spreekt over het criterium van het eerbaar bestaan dan wordt daarmee het notariaat in het algemeen bedoeld en niet dit van één enkele.

Tenslotte wil ik nog vermelden dat het mij op het ogenblik van ons onderhoud van 25 mei ll. niet toegelaten was melding te maken van de nakende benoeming van een notaris te Kruibeke daar ik dan zou getornd hebben aan de prerogatieven van het Staatshoofd. Ik heb U er wel op attent gemaakt dat de adviezen in de richting van een behoud gingen.

Uit verificatie van het dossier is eveneens gebleken dat uw argumentatie dd. februari 1992 gekend was bij de bevoegde instanties.

Vooraleer over te gaan tot uitvoering van het benoemingsbesluit werden alle elementen nogmaals opnieuw onderzocht";

## 2. Over de ontvankelijkheid van het annulatieberoep.

2.1. Overwegende dat de tussenkomenende partij, met verwijzing naar 's Raads arresten nr. 13.119 van 25 juli 1968 en nr. 19.204 van 18 oktober 1978, in een exceptie de niet-ontvankelijkheid van het annulatieberoep opwerpt in de mate dat het gericht is tegen de benoeming zelf;

2.2. Overwegende dat bij koninklijk besluit van 26 mei 1992 de tussenkomenende partij notaris werd benoemd "ter standplaats" Kruibeke, wat met zich meebrengt dat meteen beslist werd de standplaats te Kruibeke te behouden en de overplaatsing van de standplaats binnen het gerechtelijk arrondissement niet door te voeren;

2.3. Overwegende dat uit de uiteenzetting en de door verzoeker aangevoerde middelen blijkt dat hij de vernietiging beoogt van het behoud van de standplaats te Kruibeke; dat hij de benoeming van de tussenkomenende partij onwettig acht doordat volgens hem ter standplaats Kruibeke geen nieuwe notaris moest worden benoemd;

2.4. Overwegende dat verzoeker, notaris te Kruibeke er, gelet op het verband dat bestaat tussen de benoeming van een notaris en de hem toegewezen stand-

plaats, in casu een rechtstreeks en persoonlijk belang bij heeft dat geen andere notaris met standplaats in dezelfde gemeente benoemd wordt, wanneer hij aangedrongen heeft op de opheffing of de overplaatsing van het notariaat, waarin de tussenkomende partij benoemd werd;

2.5. Overwegende dat de arresten nr. 13.119 van 25 juli 1968 en nr. 19.204 van 18 oktober 1978 waarnaar de tussenkomende partij verwijst, niet relevant zijn voor onderhavige zaak; dat immers in de eerste zaak de vernietiging werd gevorderd van artikel 1 van het koninklijk besluit van 27 juni 1966 waarbij H. LAGA tot notaris ter standplaats Ingelmunster werd benoemd en van artikel 2 van datzelfde koninklijk besluit waarbij de standplaats van Ingelmunster naar Izegem werd overgebracht; dat het koninklijk besluit van 27 juni 1966 aldus twee onderscheiden beslissingen bevatte die van elkaar konden worden gescheiden, wat in onderhavige zaak niet het geval is; dat uit wat voorafgaat blijkt dat de tussenkomende partij in het bestreden besluit tot notaris is benoemd met standplaats Kruibeke en meteen werd beslist de standplaats niet af te schaffen of niet over te plaatsen; dat in het tweede geval het beroep tegen de oprichting van een nieuwe standplaats ontvankelijk werd verklaard; dat het middel niet ontvankelijk werd verklaard waarin de schending van de "benuttigingsgelijkheid" werd aangevoerd omdat de verzoeker, die zelf notaris was, de vereiste hoedanigheid miste om namens de personen die op een notaris beroep doen, aan te voeren dat de vestiging van een nieuw notariaat dat beginsel schendt; dat de exceptie van niet-ontvankelijkheid dan ook niet gegrond is;

### 3. Over de gegrondheid van het beroep.

3.1.1. Overwegende dat verzoeker onder meer aanvoert dat het bestreden besluit genomen werd met

schending van het redelijkheidsbeginsel en van het beginsel "volgens hetwelk elke administratieve handeling wettelijk toelaatbare redenen dient te hebben; dat verzoeker die middelen - gebrekkige motivering en schending van het redelijkheidsbeginsel - als volgt toelicht :

"De beslissing tot handhaving van de opengevallen standplaats Kruibeke in strijd met de wettelijke maximumnorm ter zake, is op geen enkele wijze wettig te rechtvaardigen.

De overheid had minstens dienen over te gaan tot overbrenging van de vacante standplaats, overeenkomstig de ratio legis van artikel 31 van voormelde organieke wet op het notarisambt.

De ratio legis van de wettelijke beperkingen, vervat in het eerste lid van artikel 31, is inderdaad enerzijds de bewerkstelling van een goede spreiding der notariskantoren door een voldoende, maar niet excessief aantal notarissen ter beschikking te stellen van het publiek, en anderzijds het verzekeren van de economische leefbaarheid van het kantoor (Rep. Not., T. XI, livre V, Organisation et déontologie du notariat, page 175; R. DE VALKENNEER, Précis du notariat, Bruxelles, 1988, page 47; C.J.N. RUTGEERTS & A. AMIAUD, Commentaire sur la loi du 25 Ventôse, XI, T. III, articles 31 à 66, page 1204).

Overigens blijkt ook uit het gebruik van de specifieke term 'spreiding' in de aanhef van artikel 31 van voormelde wet, dat de wetgever inzake de organisatie van het notarisambt niet alleen de numerieke beperking van het aantal notarissen op het oog had, maar evenzeer de geografische spreiding van notariskantoren in functie van de bevolkingsdichtheid.

Ten onrechte is opgeworpen dat voor de overbrenging van een notariskantoor de instemming vereist is van de kandidaat-notaris. Deze principiële regeling, afgeleid uit de combinatie van de principes vervat in de artikelen 2, 4 en 45 van de organieke wet op het notarisambt, geldt slechts ten aanzien van een notaris in functie wiens standplaats verlegd wordt (cfr. beschouwingen bij het arrest LAGA van de Raad van State, 25.07.1968, T. Not., 1969, pagina 5-6). Het doorslaggevende motief tot weigering van de overbrenging van de vacante standplaats Kruibeke naar een andere regio binnen het arrondissement Dendermonde was dienvolgens niet valabel.

Bij ontstentenis van wettelijke en reglementaire teksten die de precieze verdeling van notariële kantoren binnen de gerechtelijke arrondissementen bepalen, had de overheid die de bevoegdheid tot benoeming heeft, om haar beslissing wettig te rechtvaardigen, minstens rekening dienen te houden met, enerzijds, de wettelijke regeling van de verdeling

van de notariële kantoren per gerechtelijk arrondissement, zijnde in casu, ten hoogste 1 notaris per 9.000 inwoners (artikel 31,d van voormelde wet van 25 Ventôse Jaar XI) en, anderzijds de feitelijke omstandigheden zoals hierboven uiteengezet, meer bepaald het feit dat er door de benoeming van een notaris ter vacante standplaats Kruibeke nog steeds 1 notaris voor 4.824 inwoners is, terwijl er op andere plaatsen in het gerechtelijk arrondissement Dendermonde slechts 1 notaris is voor ± 16.000 inwoners.

Indien men de standplaats Kruibeke had afgeschaft of overgebrachte naar een plaats van het arrondissement alwaar er slechts 1 notaris is voor ± 16.000 inwoners, dan zouden er thans in de fusiegemeente Kruibeke nog steeds 2 notarissen zijn voor 14.474 inwoners, hetzij 1 notaris voor ± 7.237 inwoners, hetgeen een merkelijke verbetering zou geweest zijn wanneer men het wettelijk streefdoel van 1 notaris per 9.000 inwoners in aanmerking neemt. Zelfs indien het aantal notariële kantoren in de fusiegemeente Kruibeke tot 2 wordt teruggebracht, blijft de omvang van deze kantoren merkelijk lager dan deze van de andere kantoren in het arrondissement Dendermonde.

Het bestreden besluit druist dus regelrecht in tegen de ratio legis van de wet van 25 Ventôse jaar XI, die, om nog steeds geldende wijze redenen (voldoende potentieel cliënteel om de leefbaarheid van een notariskantoor en ipso facto de eerlijke uitoefening van het ambt te bewerkstelligen), zowel de numerieke beperking van de notariële kantoren per arrondissement als de interne evenwichtige spreiding ervan op het oog heeft.

Door de vacante standplaats Kruibeke noch op te heffen, noch over te brengen op een ogenblik dat de wettelijke mogelijkheid daartoe nochtans bestond, heeft de overheid op onrechtmatige wijze de overschrijding van de wettelijke maximumnorm en de gebrekkige spreiding van de notariële kantoren in het gerechtelijke arrondissement Dendermonde gehandhaafd.

Besluit :

Het is bijgevolg duidelijk dat de overheid die de bevoegdheid tot benoeming heeft, het wettelijk beginsel van de numerieke beperking van het aantal notarissen en standplaatsen per arrondissement, evenals de verdeling en spreiding van de notariële kantoren over de plaatselijke bevolking a rato van 1 notaris per 9.000 inwoners als streefdoel, enerzijds, en de desbetreffende pertinente feitelijke toestanden in het arrondissement Dendermonde, anderzijds, niet of op gebrekkige wijze in overweging nam, zodat de aangevochten akte niet wettelijk gerechtvaardigd is.

Bedoelde overheid heeft derhalve evenmin het beginsel van een goed bestuur en dito rechtsbedeling gerespecteerd";

3.1.2. Overwegende dat artikel 31 van de wet van 25 Ventôse jaar XI tot regeling van het notarisambt thans luidt als volgt :

"Art. 31. (Het getal en de spreiding van de notari-kantoren evenals de standplaatsen worden door [de Koning] derwijze bepaald dat er niet meer dan één notaris is :

- a) per 5 000 inwoners in de gerechtelijke arrondissemerten met minder dan 75 000 inwoners;
- b) per 6 000 inwoners in de gerechtelijke arrondissemerten met minder dan 150 000 en meer dan 75 000 inwoners;
- c) per 7 000 inwoners in de gerechtelijke arrondissemerten met minder dan 250 000 en meer dan 150 000 inwoners;
- d) per 9 000 inwoners in de gerechtelijke arrondissemerten met meer dan 250 000 inwoners.

Vermindering van het aantal plaatsen met toepassing van het voorgaande lid geschiedt naargelang van de vacatures; een plaats die openvalt in een arrondissement waar het aantal hoger is, kan evenwel niet worden opgeheven dan op eensluidend en met redenen omkleed advies van de tuchtkamer en van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg. Die adviezen moeten ingewonnen telkens wanneer er een plaats openvalt)";

3.1.3. Overwegende dat noch in die bepaling van de organieke wetgeving op het notariaat, noch in enige andere, criteria betreffende de spreiding van de notari-kantoren binnen eenzelfde gerechtelijk arrondissement werden vastgesteld die moeten in acht genomen worden bij de vaststelling van de standplaats van een notaris, noch bij de afschaffing of de wijziging van de bestaande standplaats; dat het aangehaalde artikel 31 van de Ventôse-wet enkel een maximum-aantal notarissen bepaalt naar gelang van het aantal inwoners in het gerechtelijk arrondissement; dat in artikel 32, tweede lid, bepaald wordt dat enkel tot een vermindering van het aantal standplaatsen kan worden overgegaan op eensluidend en met redenen omkleed advies van de tuchtkamer der Notarissen en van de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg;

3.1.3. Overwegende dat de Koning bij de vaststelling van de standplaatsen een ruime discretionaire

bevoegdheid heeft die evenwel, eensdeels, de redelijkheid tot grens heeft, waarbij de Raad van State zich niet in de plaats van de Koning mag stellen en, anderdeels, moet worden vertolkt in behoorlijk gemotiveerde beslissingen;

3.1.4. Overwegende dat luidens artikel 31, tweede lid, van de Ventôsewet de Koning een opengevallen standplaats van notaris niet kan afschaffen, wanneer het advies van de tuchtkamer der notarissen of het advies van de voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg tot het behoud van die standplaats besluit; dat die adviezen derhalve bindend zijn; dat ze met redenen omkleed moeten zijn; dat daaromtrent geen bijzondere regels in de wet zijn aangegeven; dat een opheffing van een standplaats of een vermindering van het aantal standplaatsen enkel kan plaatsvinden bij overlijden, ontslag of afzetting van een notaris;

3.1.5.1. Overwegende dat geen bijzondere wettelijke regels de overplaatsing van een standplaats uitdrukkelijk regelen; dat, wijl een overplaatsing een ernstige maatregel is, zowel voor de belanghebbenden die beroep doen op de notaris als voor de titularis van de standplaats dan wel voor de notarissen die gevestigd zijn in de omgeving van de plaats waarnaar de standplaats overgebracht wordt, de ratio legis van artikel 31 van de Ventôsewet bij het nemen van een beslissing over een overplaatsing in acht moet worden genomen; dat met name rekening moet worden gehouden met de bereikbaarheid van de bevolking, de kwaliteit van de dienstverlening, de leefbaarheid van het notariskantoor, de gewijzigde verkeersmogelijkheden, en economische, demografische en sociale omstandigheden;

3.1.5.2. Overwegende dat zo de standplaats van een in functie zijnde notaris niet kan worden gewijzigd dan met toestemming van de betrokken notaris, die regel niet geldt wanneer een standplaats vacant is geworden; dat

alsdan, zowel een belanghebbende, in functie zijnde notaris, als een gegadigde kandidaat voor de benoeming tot die standplaats, om ernstige redenen, die ter beoordeling staan van de benoemende overheid, op grond van de begeleidende adviezen, de overplaatsing van een standplaats kan vragen;

3.1.6.1. Overwegende dat verzoeker, samen met een andere notaris gevestigd te Kruibeke, de afschaffing van de derde standplaats te Kruibeke nastreeft of tenminste de overplaatsing ervan naar een andere gemeente van het arrondissement; dat deze vragen steunden op een uitvoerige redengeving (zie 1.7.);

3.1.6.2. Overwegende dat de voorzitter van de Kamer van Notarissen te Dendermonde in een brief van 25 november 1991 aan verzoeker mededeelde dat "onmogelijk" kan ingegaan worden op de vraag tot overplaatsing "omdat die overplaatsing slechts kan gevraagd worden door een titularis en niet door andere titularissen" (zie 1.6.);

3.1.6.3. Overwegende dat, wat het behoud van de standplaats betreft, de Voorzitter van de Kamer van Notarissen, na het ontslag van de titularis van de derde standplaats laat weten aan de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Dendermonde dat "de Kamer van oordeel is - rekening houdend met de expansie van de gemeente Kruibeke en met de rechtsbedeling in die regio" dat er geen reden is tot afschaffing van de betrokken standplaats; (zie 1.11.);

3.1.6.4. Overwegende dat de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Dendermonde van zijn kant in zijn advies van 20 december 1991, met verwijzing naar het voormeld advies van de Kamer, stelt :

"Ik kan me hierbij aansluiten, tevens erop wijzend dat de plaatselijke notaris doorgaans ook terecht vertrouwen inboezemt aan de lokale bevolking, die

geconfronteerd met juridische moeilijkheden of problemen quasi in haar onmiddellijke omgeving beroep kan doen op een notaris, vertrouwd met de streek en de er bestaande familiale levensstijl en zakenwereld.

Het belang van kwestieuze studie voor Kruibeke (en omgeving) mag blijken uit een kort overzicht van de staat der verleden akten gedurende de jaren 1982 tot en met 1990 : 122 in 1982, 117 in 1983, 112 in 1984, 97 in 1985, 124 in 1986, 130 in 1987, 132 in 1988, 109 in 1989, en 154 in 1990.

Op deze gronden ben ik van oordeel dat het behoud van de bestaande standplaats Kruibeke zich opdringt"; (zie 1.10);

3.1.6.5. Overwegende dat, zowel de problematiek van de afschaffing als van de overplaatsing nader werden besproken met de benoemende overheid; dat deze niet inging op de ene en de andere vraag, ervan uitgaande dat de afschaffing onmogelijk was gelet op de negatieve adviezen en dat de overplaatsing onmogelijk was bij ontstentenis van een vraag van de titularis;

3.1.7.1. Overwegende dat het advies van de Voorzitter van de Kamer van Notarissen van Dendermonde met betrekking tot de afschaffing van de standplaats van notaris Marina VAN DER MIJNSBRUGGE niet naar behoren is gemotiveerd door de enkele verwijzing naar de expansie van de gemeente Kruibeke en de vage algemene verwijzing naar de rechtsbedeling in de regio; dat een en andere verwijzing immers niet gestaafd wordt door enig nader gegeven en niet ingaat op de gegevens aangevoerd door verzoeker;

3.1.7.2. Overwegende dat de Voorzitter van de Kamer van Notarissen ten onrechte geen standpunt inneemt over de overplaatsing van de vacante standplaats Kruibeke, blijkbaar vasthoudend aan het onjuiste standpunt van de Kamer van Notarissen dat alleen de titularis van de standplaats de overplaatsing ervan kan vragen (zie 1.6.);

3.1.8. Overwegende dat de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Dendermonde zich aansluit bij het advies van de tuchtkamer en er verder de belangrijke

rol van de notaris ten aanzien van de lokale bevolking beschrijft, zodat ook dit advies evenmin enig concreet gegeven met betrekking tot het behoud van de derde studie te Kruibeke bevat; dat de numerieke gegevens omtrent het aantal akten eerder in de richting wijzen van het standpunt van verzoeker; dat de voorzitter ook geen advies heeft gegeven over de overplaatsing van de standplaats; dat dit advies bijgevolg evenmin uitsluit- sel kan geven aan de benoemende overheid over het al dan niet behouden dan wel de al dan niet overplaatsing van de standplaats;

3.1.9. Overwegende dat uit wat voorafgaat volgt - en waarvan de bevestiging te vinden is in het door de verwerende partij vertolkte standpunt (zie 1.21) - dat het bestreden besluit, eensdeels, wat de afschaffing van de standplaats betreft steunt op onvoldragen doorslag- gevende adviezen en, anderdeels, wat de overplaatsing betreft, op een onjuiste rechtsopvatting omtrent de overplaatsing van vacante standplaatsen van notarissen; dat het beroep dan ook gegrond is,

#### **B E S L U I T :**

##### **Artikel 1.**

Vernietigd wordt het koninklijk besluit van 26 mei 1992 waarbij Eduard VAN DER VEKEN tot notaris wordt benoemd ter standplaats Kruibeke.

## **Artikel 2.**

De kosten van het beroep, bepaald op vierduizend frank, komen ten laste van de verwerende partij.

De kosten van de tussenkomst, bepaald op drieduizend frank, komen ten laste van de tussenkomende partij.

## **Artikel 3.**

Dit arrest zal in het Belgisch Staatsblad worden bekendgemaakt op dezelfde wijze als het vernietigde besluit.

Aldus te Brussel uitgesproken in openbare terechtzitting, op drieëntwintig maart 1900 achtennegentig, door de IXe kamer, die was samengesteld uit :

|        |              |                       |
|--------|--------------|-----------------------|
| de HH. | G. BAETEMAN, | eerste voorzitter van |
|        |              | de Raad van State,    |
|        | A. BEIRLAEN, | staatsraad,           |
|        | J. SMETS,    | staatsraad,           |
| Mevr.  | S. DOMS,     | griffier.             |

**De griffier,**

**De voorzitter,**

**S. DOMS.**

**G. BAETEMAN.**